

1411

משרד שוק ל מט' 36/ב

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ד', י"ב באדר א' תשי"ז - 13.2.57 בשעה 08:30.

- נוכחו: נ. ביר - היו"ר
 ע. איכילוב
 מ. אונא
 ד. בר-רב-האי
 ז. ורהפטיג
 ח. יהודה
 י. ישעיהו
 ב. לוקר
 ש. רוזנברג
 י. שופמן

סוזנבים: פ. רוזן - שר המשפטים
 ח. כהן - היועץ המשפטי
 ה' גלאס - משרד המשפטים
 ד"ר יעקבי - משרד האוצר

סדר-היום: חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול).

היו"ר נ. ביר: אני פותח את הישיבה.

עלי להודיע לחברי הועדה כי במקום חבר הכנסת רפאל יכנס לוועדה חבר הכנסת ורהפטיג, ובמקום חבר הכנסת כסיס - חבר הכנסת יהודה.

חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול).

סעיף 10.

פ. רוזן: אני רוצה להציע שהשיעור לא יעלה על 15%, אך יוכל להיות כל שיעור אחר, נמוך יותר, שיקבע שר המשפטים כצו או בצורה אחרת. אני מציע זאת מאחר שרוב הנואמים בישיבה הקודמת היו בעד דירוג בשיעור.

ד. בר-רב-האי: זה הטכניסטים. התנאים ייקבעו על-ידי טו"ם בין הלקוח ובין העו"ד. ההתחרות היא עכשיו גדולה. אני חושב שאפשר להשאיר את הדבר למשחק הכוחות בשוק. לכן אינני חסיד של דירוג.

פ. רוזן: יש דעה שאם נכתוב 15%, אנשים לא יכנסו לפרטים ויקבלו זאת כ-15% באופן אוטומטי. בעוד שעכשיו יש שמסלמים פחות מזה. מצד שני יש טענות ש-15% זה פחות מדי, בעיקר בגלל תביעות של עורכי-דין בגרמניה, שבשום אופן לא יסתפקו בפחות מ-10%.

אני מוכן להציע שבמקום "שר המשפטים יקבע", יהיה "שר המשפטים רשאי לקבוע". יש למשל התביעות בענין ההשכלה, שהן הולכות באופן אוטומטי, והטרחת של עו"ד בענין זה היא קטנה מאוד.

13.2.57

חוק התביעות של קרבנות השואה.

ש. רוזנברג: עורכי-דין אמרו לי שבחלק גדול של המקרים מקבלי עורכי-דין בגרמניה 3%-4%. הממוצע הוא 5%-6%. יש מקרים נדירים שצריך לעלות מעל לזה. יש גם מקרים יוצאים מן הכלל שגם 15% אינו מספיק. לכן איבני חושב שצריך לקבוע בחוק שכר הטרחה יהיה 15%.

י. שופמן: עד עכשיו "אורו" לקחה יותר מעורכי-הדין, ואם בכל זאת פנו לעורך-דין, כנראה שהיתה לכך סיבה. אני מסכים לדעת חבר הכנסת בר-רב-האי שטין לגשת לענין בצורה כל כך נוקשה. בעיקר כשהרושם שלי שקביעת השכר היא אחת הסיבות העיקריות להגשת החוק הזה, והמטשלה אשר כל כך דואגת לכך, עד לפני זמן קצר שילמה למקבלי הפיצויים לירה לדולר, דבר שגרם לעזיבת הארץ על-ידי יהודים-גרמניים.

ד"ר יעקבי: זה היה לפני ארבע שנים. טלוני 1953 מטלמים לפי שער של 1.800 ל"י לדולר.

י. שופמן: בכל אופן, הדאגה מתבטאת בכך שטישהו אחד לא יהנה מן הפיצויים, אבל לא - המטשלה. וכל הדאגה הזאת היא בעיני טפוקפקת. אני מציע עד כמה שאפשר למעט בהגבלות.

ח. כהן: היו בישראל הרבה מאוד מקרים שהחתימו אנשים על הסכמים והם לא ידעו על מה הם חותמים. שם נקבע שהם צריכים לשלם 20% ואפילו 25% ו-30%, חוץ מן ההוצאות. אח"כ פנו אל המועצה המשפטית וטענו שזוהי התנהגות שאינה הולמת את המקצוע, וכל מיני הלוונות אחרות, ואנחנו היינו חסרי אונים לעזור לאנשים האלה, מפני שעדין המועצה המשפטית חושבת שלקיימת יותר מדי כסף אינה דבר הפוגם באתיקה המקצועית. לכן אני חושב שצריך לקבוע כאן מכסימום, ואם אפשר לקבוע דרוג לפי הצעת שר המשפטים - מה טוב.

ד"ר יעקבי: אני רוצה למסור-מהו שכר-הטירחה הנהוג בגרמניה אצל עורכי-דין גרמניים. בישיבה הקודמת אמרתי שההוצאות של "אורו" הן 10% בערך סך הכל של ההכנסות והפיצויים. צריך בכל זאת להבין כי "אורו" מקיימת גם סנגורון למחקר ועושה כל מיני עבודות כלליות בשביל כל התובעים. יש לה מחלקה המתמסרת לחקירות על עובדות הסטוריות. יש לה נציג ב" Claims conference " שעוסק רק בענינים כלליים. כך שיתכן שעבודתם לא נעשית יותר בזול מאשר עבודת עורך-דין.

בגרמניה מסור להגנה לקחת את שכר הטירחה לפי ההצלה, אלא יש תעריף ראשי. התעריף נקבע לפי האינטנסיוו שבה הענין נדון. הנציגויות בגרמניה מעלימות עין כשלוקחים שכר טירחה לפי ההצלה, אבל כשעוברים על אחוז מסוים - שטעתי שזה 7% - הם קוראים את החבר לסדר. במשרדי הפיצויים בגרמניה יש התמטרות רבה בענין זה, ובאיזור אחד הוחלט כי הפיצויים נמסרים לא לעורך-הדין אלא ישר לקליינט.

יש בעיות כלליות. למשל, אם ל-30 אלף יהודי בולגריה מגיעה הזכות של שלילת חופש, אז צריך לקבוע את העובדה הזאת על-ידי test case ואח"כ הכל הולך בצורה פשוטה. מסובכות יותר התביעות בקשר לנזקים ברכוש, וביחוד - נזקים באשר להתקדמות מקצועית.

ז. ורהפטיג: אם יש הצדקה לקביעת שכר-הטירחה, הרי זה לגבי תביעות מסוג זה. רוב התביעות הן סטנדרטיות. אבל לא הייתי מציע לקבוע דירוג. זאת כבר התערבות גדולה מדי. הייתי מבין לו אפשר היה למסור את הדבר למועצה המשפטית. אבל אין זה ענין לשר המשפטים להתחיל לנהל טו"ט על קביעת האחוז לכל ענין וענין.

ז. ורהפטיג : לדעתי, הטוב ביותר היה אילו היתה זרוע מטלכתית עושה את הדברים האלה, בחלק - חינם, ובחלק - יותר בזול. אם יש מקום לסעד משפטי מטלכתי, הרי זה בענין זה, קודם-כל מטני שהמדינה טענה כינת שתרבינה התביעות. אני מתכוון שהמדינה תעשה זאת לא בתור טונופוליסטית, אבל שתינתן אפשרות לטי שירצה בכך לעשות זאת דרך טוסד מטלכתי. ביחוד אם מדובר על פעולת מחקר, כזו שעושה "אורו", זה דבר שהמדינה צריכה להיות פעילה בו.

ב. אזניה : אני בעד קביעת מכסימום של 15%, ואף כי יש בכך סכנה שבהרבה מקרים שעד עתה היו לוקחים פחות מזה, יקחו טענה 15%.

הנחלט : 1: לדחות את הצעת ז. ורהפטיג האומרת שהמכסימום יהיה 12%.

2. לקבל את ההצעה לקבוע שהמכסימום יהיה 15% ולתת לשר המשפטים את הסמכות לקבוע דירוג.

הסתליגות לד. בר-רב-האי.

פ. רוזן : בנוגע לקיצבה, אנחנו טוכנים לקבל את ההצעה שזה יהיה 15% לחמש שנים, ולא 6% שהפיגוריים.

ב. אזניה : אני חושב שמעיף-קטן (2) אינו בחוץ. צריך לכתוב בסעיף-קטן (1) : מסויו של הנכס שנפסק או שהסכום של הפיגוריים.

פ. רוזן : עכשיו זה 10%-15% גם מהקצבה, ללא הגבלה בזמן. אלא שהדבר בא על תיקונו מפני שאנשים פשוט אינם משלמים, ועורכי-הדין טהססים להגיש תביעות בענין זה.

ב. אזניה : צריך להבהיר שעורך-הדין אינו יכול לתבוע פעמיים.

ח. בהן : אנחנו ננסח זאת כך שזה יהיה ברור.

ה' גלאס : התביעות האלה לפעמים מורכבות. יש ואדם מקבל סכום חד-פעמי עד לתאריך מסוים, וכתאריך זה ואילך - רנטה. צריך להיות ברור שהשיעור צריך לחול גם על הקצבה וגם על הסכום החד-פעמי. כמו-כן צריך להיות ברור שהטורד לגבי הרנטה הוא תאריך טתן פסק-הדין, מפני שהרנטה צמודה למשכורת של עובד המדינה בגרמניה, והיא עלולה להשתנות. אני מציע להוסיף לגבי הרנטה : "כפי שעמדה ביום פסק-הדין".

ד"ר יעקבי : פנטיה, למשל, משתלמת טה-1 באפריל 1951. בשביל השנים הקודמות משלמים טכום חד-9עמי, והדבר משתלם על בטיס שונה. ט-1933 עד 1950 התשלום טבוטט על הפרשים בין ההכנסה שהיתה לניזוק ובין ההכנסה שאליה יכול היה להגיע לו היה שם; משנת 1950 והלאה הסכום שהוא מקבל הוא אבטולוטי. לפעמים גם צריך להגיש את שתי התביעות האלה לשני מקומות שונים. לפנטיה אחראי המשרד אשר בו עבד הניזוק. לתקופה שקודמת ל-1950 אחראי משרד הפיצויים בטקום טגורו של הניזוק. אם כי זוהי אותה פעילה, אלה הן שתי תביעות.

ב. אזניה : לדעתי, השיעור של 15% צריך להיות או מהרנטה או מהסכום החד-פעמי, ולא משניהם גם יחד.

חוק התביעות של קרבנות השואה.

ע. איכילוב:

זוהי צורה יותר מדי מסובכת. אני מציע שנסאג
משהו יותר פשוט.

ש. רוזנברג:

אני חושב שיש מקום לקבוע כי במקרה של תביעה
כפולה כזאת, השיעור יהיה יותר בסוף.

י. שופמן:

אלה הן שתי תביעות.

ש. רוזנברג:

אבל ההוכחה היא אותה ההוכחה, והטיפול - אותו
הטיפול. לכן הייתי מציע להשאיר את כל הטכנות
בענין זה בידי שר המשפטים.

ז. ורהפטיג:

בהגדרה של "תביעת קיצבה" החלטנו על אקוטולציה
של שתי התביעות. החלטנו כי אם יש קשר הגיוני
בין שתי התביעות, הרי זוהי תביעה אחת, ולא אם כן יש שתי עילות
ואין הדברים מצטרפים יחד.

היות וסעיף-קטן (3) צריך ליפול לאחר מה שהחלטנו,
אני מציע שהתוספת האומרת שזר המשפטים יקבע את הדרוג תבוא אחרי סעיף-
קטן (2) ותהיה נוגעת גם לסעיף-קטן (1).

פ. רוזן:

יש שני סוגים של תשלומים חד פעמיים. אם התשלומים
שלנו מציעים 15% על תקופה של חמש שנים, זה כולל
גם את התשלום החד פעמי מ-1950 עד 1953. זה אינו כולל את התשלום החד-פעמי
מ-1935 עד 1950.

ז. ורהפטיג:

אם כך, איך נפרש את ההגדרה "המוגשת יחד אהה
או המצטרפת אליה"? ברגע שמסכימים לקפיטליזציה
של הקיצבה, אי-אפשר להגיד שהיות ויש שני תיקים, יקבל עורך-הדין כפליים.

ד"ר יעקבי:

בדוגמא שנתתי יש עובדה אחת, אבל שתי עילות,
עילה אחת על סטך החוק על תביעות פקידים שמוטרו
עקב רדיפות הנאצים, ועילה שניה שחלק מסנה זה נזקים ברכוש וחלק - טבל
שנגרם בזמן שהיה בגרמניה או שהיה צריך לצאת מגרמניה. כאמור, התביעות
האלה טובשות לשני משרדים שונים. ההוכחה היא על-יסוד אותו חומר הוכחות.
ואם יש החלטה בענין הפנסיה, זה גם יסוד לגבי המשפט השני, והוא אינו
צריך להוכיח זאת מחדש. מה שהוא צריך אז להוכיח נוסף לזה הוא גובה
ההכנסה שאליה יכול היה להגיע לו היה נשאר בטקום, ופה יש בעיות
מסובכות הקשורות בהשוואת כוח-הקניה.

ז. ורהפטיג:

אני מציע שתהיה אפשרות להוסיף 5% במקרה כזה.

ע. איכילוב:

האם החוק מוסר על אדם שיש לו שתי תביעות כאלה
להגיש כל אחת מהן על-ידי עורך-דין אחר? מסילא,
אם הוא מגיש את שניהן על-ידי עורך-דין אחד, הוא ישלם פחות. לכן אני
מציע שלא להיכנס לפרטים.

ש. רוזנברג:

אני רואה שנותה בעיה קיימת גם מסעיף-קטן (1), אלא
שבדיון עליו היא לא נתעוררה. תובע אחד יכול להגיש
תביעה גם בענין השכלה וגם בענין רכוש. ומה ההבדל בין כמה תביעות שיחד
מצטרפות לסכום גדול, ובין תביעה אחת בסכום גדול? הפתרון הוא בכך ששר
המשפטים יקבע את הדירוג בהתאם לגובה הסכום.

חוק התביעות של קרבנות השואה

ז. ורהפטיג:

אני מציע בהגדרת "תביעות קיצבה" לחוק את המלים "והסוגשת יחד אתה או הסצטרפת אליה" ולהוסיף את המלים "אף אם יוגשו לחוד".

הוחלט:

לקבל את ההצעה שלגבי רבנות השיעור יהיה 15% לחמש שנים, לפי גובה הרבטה ביום סתן פסק-הדין.

היו"ר נ. ניר:

השאלה היא אם ניכנס לפירוט ונבדיל בין הסכום המשתלם בעד השנים 1933-1950. אני חושב שמוטב להשאיר לשר המשפטים לקבוע את הסוגים.

הוחלט:

לקבל את ההצעה לא לקבוע בחוק סוגים אשר לגביהם יחולו שיעורים שונים, אלא להשאיר את הדבר לקביעה על-ידי צו של שר המשפטים.

היו"ר נ. ניר:

השאלה היא אם אפשר לוותר על סעיף-קטן (3).

ה' גלאס:

יכול להיות הבדל בין 15% מהסכום החד-פעמי ובין 15% מהרבטה לחמש שנים. אחרי שניתן פסק-הדין יש כרירה בידי התובע.

ז. ורהפטיג:

עו"ד יכול לטעון שהוא רוצה 15% מהסכום החד-פעמי שהתובע יכול היה לקבל, ושאינן הוא רוצה לסבול מכך שהתובע החליט על רבטה.

היו"ר נ. ניר:

אם כך, צריך להשאיר את סעיף-קטן (3).

ד"ר יעקבי:

אני חושש שאם שר המשפטים יוכל לקבוע שיעור נמוך יותר לגבי תביעות כפולות, תהיה התמטרות. סוג זה של מקבלי פיצויים נחשב גם לטיוחם ביותר. הוא מקבל סכומים גדולים מאוד. ואני חושב שאין זה קיפוח אם עורך-הדן יקבל 15% גם מהסכום החד-פעמי וגם מהרבטה.

היו"ר נ. ניר:

אולי נשאיר את ההגדרה כפי שהיא פה. אם התביעות מוגשות יחד - דינן יהיה אותו דין. ואם הן מוגשות בנפרד - שר המשפטים יחליט על כך.

הוחלט: לדחות את ההצעה להשאיר את הגדרת "תביעת קיצבה" ללא שינוי.

הסתייגות לי. שופמן, נ. ניר.

2. לקבל את הצעת ז. ורהפטיג לחוק את המלים "הסוגשת יחד אתה או הסצטרפת אליה" ולהוסיף את המלים: "אף אם התביעות יוגשו לחוד".

פ. רוזן:

לטעין 10(ג). הרקע לכך הוא שבגרמניה יש תעריף מחייב, ויכולים להיות מקרים שהוא יהיה גבוה ט-15%.

ש. רוזנברג:

אם עו"ד בגרמניה קשור עם עו"ד בישראל, הוא יכול לקבל את שכר-הטרח ולהעביר חלק מסבו לעו"ד בישראל. אבל אם מי שמטפל בכך בארץ אינו עו"ד, מתעוררת בעיה.

ע. איכילוב :

אולי אפשר לכתוב כי אם ההוצאות בגרמניה עולות על 25% משכר הטרחה, זה יווסף לשכר-הטרחה.

ד. בר-רב-האי :

כאן יש מקום להתערבות שר המשפטים לטובת עו"ד.

ז. ורהפטיג :

איבני גורס את החשש של חבר הכנסת רוזנברג. אם עו"ד משתף מישהו בטיפול, הוא נותן לו חלק משכר הטרחה. ואם אין לו זכות למסור זאת למישהו מסוים, ימסור זאת למישהו אחר.

פ. רוזן :

יש להניח שכר-הטרחה של עו"ד בגרמניה כולל את שכר-הטרחה של העו"ד-הקורוספונדט כאן, אבל איבני בטוח אם זה כולל את שכר הטרחה של מי שאינו עו"ד שראוי לטפל בדבר כאן.

ז. ורהפטיג :

אין זו שאלה של שכר-טרחה. אם יש חוק הקובע שלעו"ד מסור לקבל תיק מסתווך, אז נשאלת השאלה אין בכלל אדם כזה שאינו עו"ד, יוכל לעבוד.

פ. רוזן :

אני מבקש לדחות את הדיון בענין זה עד לישיבה הבאה.

(היו"ר נ. ניר מוסר את הנהלת הישיבה לד. בר-רב-האי).

ז. ורהפטיג :

כאן מתעוררת עוד שאלה. כתוב פה "בית-הדין או על-פיו". אני מבין שהכוונה לכך שבפסק-הדין נקבעים דמי הטרחה. אבל אם טרחיבים זאת גם על בתי-דין, שם יש רק טכסימום. פסק-הדין אינו נותן תמיד את הטכסימום. אני מדבר על כך באופן תיאורטי. הטכסימום יכול להיות 25% ובפסק-הדין קובעים 10%. מדוע אנחנו צריכים להעלות זאת למי הטכסימום?

הוחלט : להשאיר את סעיף 10(ג) פתוח.

סעיף 11.

הוחלט : לקבל את הסעיף ללא שינוי.

סעיף 12.

ד. בר-רב-האי :

העידו לי עורכי-דין אינטרנציונליים שיתכן כי הסעיף הזה יבהיל עורכי-דין בגרמניה, שלא ירצו להמשיך בטיפול.

י. שפטן :

אני מציע שעל סעיפים 9, 12 ו-18 נדון יחד, בקשר עם הטיפול בעצית הרטרואקטיביות.

פ. רוזן :

מוטב לאשר את הסעיף בכללותו, אבל לחזור אליו כשנדון על סעיף 18.

מדוע "רשמי לתבוע"? אני בעד זה שמי ששילם יוכל לקבל זאת בחזרה.

ז. ורהפטיג:

בית-המשפט העליון כבר פסק שאם הטחוקק כותב "רשמי לתבוע", פירושו הדבר שהשני חייב לשלם.

ח. כהן:

זוהי לשון החוקים שלם. אני מבין שאם הכנסת ולהפטיג אינו רוצה לערבב את החוק הסובסטנטיבי עם החוק הפרוצדוראלי, אבל הדבר קיים אצלנו בצורה זאת.

פ. רוזן:

בטעות לא הוכנסה כאן הוראה מקבילה להוראה בטעיף 9 (ב). צריך להוסיף זאת פה.

ה' גלאס:

הוחלט: לקבל את ההצעה לדחות את הדיון בטעיף זה ולדרון עליו יחד עם הדיון בטעיף 18.

הישיבה נבעלה בשעה 10.45.